

De "moderne danse" omkring år 1900

Af Ole Skov

Forrige artikel omhandlede visse danselæreres mening om de "moderne danse", der dukkede op omkring år 1900. Men hvilke danse var det, og hvordan var de? Der kom danse fra England, Frankrig og mange fra USA, hvor de fleste var til ragtime musik, som jo er livlig og humørsmittende. De nye danse overtog dansegulvene ved moderne baller i det meste af verden. Der var herhjemme stadigvæk "gammeldaws" baller, og folkedansen var i sin vorden, men når man gik "almindeligt" i byen, var det de nye danse, der dominerede.

F. W. Koebner skrev i 1913 i sit forord til bogen "Moderne Dans" blandt andet: "De moderne danse er blevet bekæmpet med forbud og foragt. De skulle støde mod gode sæder! Man må betænke, at enhver dans har to skikkelser, en vulgær, der flygter til dansestrader og en distingveret, som tilpasser sig harmonisk de danseregler, der gælder for det gode selskab. En tango kan give et henrivende dansebillede, men den kan også blive til en "apachedans" af frastødende gemenhed. Det samme gælder imidlertid for den hæderkronede vals, der også i sin tid – ligesom polkaen – vakte samme forargelse som tango nu. Uanstændig kan den moderne dans kun forekomme dem, der ikke behersker den. Aldrig har dansen krævet mere behersket ro, rytme og ligevægt, end en "boston, one step eller tango" gør det. Også umusikalske mennesker har tidligere kunnet lære at danse. Det kan de ikke mere! Tangoen kræver et musikalsk øre. Det er måske en lidt bitter sandhed, men dog altid at foretrække frem for den skuffelse, som håbløse Tango-timer må bringe.

Two-step.

I adskillige lægfolks hjerner spøger forestillinger om "vrikkedans" og "skubbedans" på grundlag af vildledende avisnotitser, så man tror, at de moderne danse er karakteriseret ved disse ord. Da imidlertid ingen af de nye danse har "skubbende" eller "vrikkende" bevægelser, er det givet, at der kun kan være tale om folk som – ukendt med de moderne danse – har søgt at "danse" i takt til musikken. Men hvad har sådanne ubehjælpssomme forsøg med moderne dans at gøre?

Som man taler om "fødte kunstnere" og "fødte elskere", bør man fremtidig med dansere kun forstå dem, der er "fødte dansere".

I perioden 1900-1920 kom der mange forskellige typer danse. Nogle var strukturerede runddans i lighed med ma-

zurka, rheinlænderpolka, tyrolervals og lignende danse, men der kom også danse, hvor man ikke drejede rundt, men som blev danset på kryds og tværs i dansesalen, og hvor der var "frit spil" til at lave sine egne variationer med frie bevægelser. Mange af de nye danse var egentlig variationer af dansene two-step og one-step. Her er nogle af "de moderne danse":

Two-Step var en af de tidligste. Den blev opfundet i USA omkring 1890 og kom til Europa ca. 10 år senere. Den kan vel siges at være banebrydende for moderne dans. Den "skubbende" mange af de gamle danse ud og tog efterhånden over for polkaen – især i 1910-20'erne, hvor man på moderne baller dansede two-step i stedet for polka. Two-step er i grundformen

ONE STEP
An effective step is when the man stands still for a second while the lady continues for two steps to the side. This picture is the only explanation of this step.

One step.

gangtrin og chassétrin i en hurtig glidende bevægelse hen over gulvet i forskellige retninger, drejninger og figurer. Der er ingen hop som i polka, og musikken er i 2/4-takt. Two-Step var forløberen for quickstep.

One-Step var nok den mest enkle af dansene. Musikken er i 2/4-takt og kom også fra USA. Den blev vældig populær i Europa omkring 1910 og de næste 20 år frem. Som de fleste af de nye danse blev den fra starten bekæmpet af især danselærerne. Flere steder i Europa blev det lokalt forbudt at danse den. Den afløste delvist two-step som foretrukken selskabsdans på ballerne. Som dansens navn antyder indeholder den "et trin" og består kun af gangtrin og ingen chassétrin. Enhver nogenlunde musikalsk danser kan danse den, fordi man kun går i dansen. Den blev blandt andet populær, fordi man ikke behøvede at gå på danseskole for at lære grundfigurerne i dansen.

Med parvis almindelig fatning går herren forlæns og damen baglæns eller omvendt og ind imellem til siden. Eller som Irene & Vernon Castle skrev i deres bog "Modern Dancing" udgivet i New York i 1914:

"Vær ikke for tæt på eller for langt fra hinanden, vær komfortabel, så har man en god chance for at se yndefuld ud. Damens venstre hånd skal hvile let på herrens højre skulder. Hun må ikke sno

sin arm tæt om herrens. Herren starter almindeligvis forlæns og damen baglæns. Årsagen til dette er generelt, at damer har mere ynde og lettere ved at gå baglæns, samt at herren derved kan se, hvorhen de går og kan undgå kollisioner".

Der er flere varianter af trinene i one-step. På billedet f.eks. at herren står stille i 1. position (samlede fødder), mens damen tager 2 skridt til siden. En af one-step varianterne hed "The Hitchy Koo".

Bal i Paris, 1914 - nok one-step.

One-step er en slags rolig march-dans, en dans i glidende bevægelse. Man kan åbne fatningen, når man går frem, og så lukke den igen, når man går rundt. Andre variationer er, at man drejer krop og/eller hoved, mens man danser.

"Boston" som også kaldes "The Hesitation Waltz" er fra slutningen af 1800-tallet men blev først udbredt senere. Den kom fra USA til England omkring 1902 og senere til Danmark. Det er en langsom dans i 3/4-takt men udføres ikke helt igennem i valserytmen men i en blød glidende bevægelse hen over gulvet. Man kan sige, at det er en kombination af langsomme gangtrin i valsetakt, gående vals, langsomme spring fremad, almindelige valsetrin og rundvals. Man havde også "Double-Boston" og "Tripple-Boston", der begge var boston med flere variationer. Boston var i en periode meget populær. Der var endog "Boston klubber" i London, hvor man kun dansede boston og så en enkelt tango ind imellem. I annoncer i "The Dancing Times" i 1914 kan man se, at der blev afholdt "Thé Dansant" med boston-dansen hver onsdag eftermiddag fra kl. 16.30 til 19.30.

Visitors only admitted on the personal introduction of a member.

BOSTON CLUB.

THE SERIES OF PRIVATE SUBSCRIPTION

THÉS DANSANTS,

will be continued weekly on WEDNESDAYS, at THE WALDORF HOTEL, Aldwych, W.C.

Dancing (including THE TANGO), 4.30 to 7.30

Tickets obtainable at the door, Tea and Dancing, 5/-.

Mr. Stroud Haxton and his Orchestra.

For further particulars of lessons, etc., apply to

Mrs. H. Picton-Ellett,
32, Upper George Street, W.
Tel.—PADDINGTON 6478.

Miss Lennard,
46, Seymour Place,
Bryanston Square, W.
Tel.—PADDINGTON 2798.

Boston Club, "The Dancing Times" januar 1914.

Der er mange figurer i boston. Danse-lærere satte dem sammen og kaldte det ofte for en ny dans.

"The Boston Two-Step" er enkel: Parvis med front i danseretningen, fodkast fremad med udvendig fod i 3-tælling, 3 skridt frem i 3-tælling, slip håndfatningen og vend ryggen i danseretningen,

Et "Boston-run" hvor damen er ved siden af herren og bevæger sig baglæns.

RÉPERTOIRE FRAGON

LE "HITCHY KOO,"

DANSÉ A PARIS pour la première fois A L'ALHAMBRA

Par **FRANCIS SALABERT** Sur les Motifs de L.F. MUIR et M. ABRAHAM

avec la THÉORIE DÉTAILLÉE de cette NOUVELLE DANSE SENSATIONNELLE

PIANO ET CHANT de FRANCIS SALABERT

PIANO SEUL de FRANCIS SALABERT

PIANO ORCHESTRÉ de FRANCIS SALABERT

Par les mêmes **ROBERT E. LEE** NOUVEAU ONE STEP

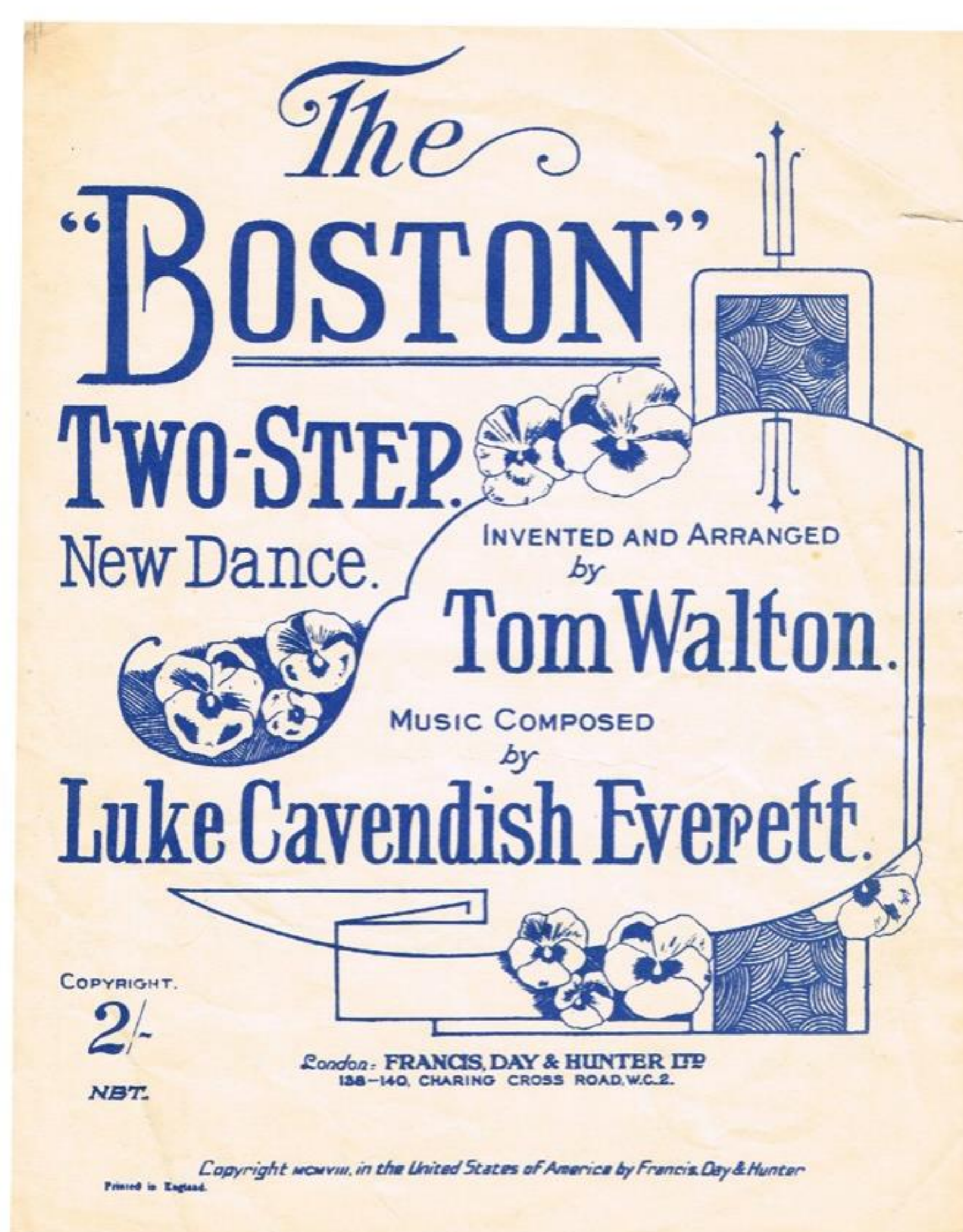
22 - Rue Chauchat - 22 PARIS

Le Hitchy Koo, fransk udgave 1912.

Dansk julekort fra 1909 – nisser danser Boston.

Forside til node med "Boston" Two-Step 1908.

fodkast fremad med udvendig fod i 3-tælling, 3 skridt frem (tilbage i danseretningen) i 3-tælling, drej mod danserpartneren og giv begge hænder, fodkast i danseretningen og tilbage, med begge hænder 4 sidegangstrin i danseretningen og slut med alm. fatning og parvis vals. Hvorfor mon man har kaldt dansen "Two Step". Man blandede dengang mange af dansenavnene og begreberne. Boston er 3-delt takt og two-step 2-delt. Denne er i 6/8-takt og kan bruges til begge dele.

Tango er den dans, de fleste kender bedst især på grund af rytmen i musikken, samt at den har overlevet til i dag som standarddans i en lidt ændret form. Dansen stammer fra Sydamerika og var oprindelig en slags folkedans fra Argentina. Den blev danset af den brede befolkning på gaderne, i forbryderknejerne og på afsidesliggende forlystelsessteder. Tangoen kom til Paris omkring år 1900 og til Danmark omkring 1913. Da den kom til Europa, blev den forfinet og skiftede karakter, så den kunne danses ved de mondæne baller i de europæiske hovedstæder. Det var

den såkaldte "Pariser-tango", men senere videreudviklede også tyskerne dansen. Dansen bestod nu af flere forskellige ture/figurer. Finnerne tog også dansen til sig og danser den nu sammen med finske folkedanse.

I Århus Stiftstidende har danselærer Bjerregaard i november 1913 flere annoncer for sit dansekursus i argentinsk tango men også med krebsedans og bjørnedans.

Balletdanser ved det kongelige teater Gustav Uhlendorff skriver om dansen: "Tangoen er tidens løsen. Alle taler om den – ofte uden rigtig at vide, hvad det egentlig er for en dans, og hvad den i virkeligheden kræver af elegance, temperament og skønhed.

Jeg har for kort tid siden i Berlin haft lejlighed til at se den i en ideel udførelse af et nydeligt ungt amerikansk par, der dansede på Wintergartens scene og beherskede dens mange forskellige og til dels ret indviklede figurer til fuldkommenhed.

Min personlige opfattelse er den, at tango, som altså i øjeblikket er så moderne, ikke ejer væsentlige betingelser for at trænge igennem herhjemme som selskabsdans. Spørger man mig, hvorfor, vil jeg svare: Fordi den i modsætning til den meget yndede boston ikke er hurtig at lære og fordrer gratie, som vi nordboere ofte savner. Ikke for intet er den af sydlandsk oprindelse, jeg vil

Tango argentino!

Moderne Dans.

Pariser- og Wienvariationer, Bostonvals, Two og One Step, Bjørnedans, Krebsedans, la Mattheice samt alle Variationer af Tango, hvoraf særlig frembæves den berømte argentinske, som Maleren Per Krogh og Mademoiselle Lucy Videl fornylig demonstrerede i Paladshotellet og Koncertpalæet i København.

Efter at have gennemgaaet Kursus i »moderne Danse« i København, underviser jeg i disse og i den eleganteste Selskabsform, som de skal danses.

Kursus for Voksne: Hver Torsdag Aften i »Polyhymnia« 9–11, første Gang Torsdag den 20. ds. (Indmeldelser hos Værten, i Undertegnede Bopæl samt i »Polyhymnia« de første Danseaftener.)

Enetimer og mindre Selskaber efter Aftale.

P. Bjerregaard,

Eksam. Danselærer,
Rytterkasernen, Vesteralle.

13394

Århus Stiftstidende 19.11.1913.

Tango.

nærmest karakterisere den som en sammenblanding af spansk og amerikansk dans iblandet steptrin. Kun de færreste af vore unge herrer vil have den tilstrækkelige tålmodighed til at indøve den. Det kræver tid og umage. At læse sig til den selv, kan man vanskeligt. Damerne vil gerne, men hvad kan det nytte, når de ikke har nogen at danse med? Der er måske 10 af 100, som virkelig lærer at beherske tangoen. Dermed er dens chancer som selskabsdans her i landet antydet".

Om en af de nye "danse" skriver Nationaltidende d. 28.02.1913 uden at nævne, om den kommer udefra eller er "dansk":

Balsalens nye Løbedans.

"Der ligger en ny dans i luften! Den kræver god plads, og derfor så man ikke meget til den i selve festsalen ved studenterforeningens karneval, men i den hyggelige krog henne ved den åbne granitkamin, hvor de dygtigste studenterforenings-dansere plejer at indrette sig en lille privat balsal, og på de brede trappegange og inde i sideværelserne, hvor musikken kan høres, dæmpet og alligevel taktfast, dér indøvedes den nye dans med fanatisk iver.

Det er en slags "one-step", og den passer bedst til den populære melodi, der

bærer det fjollede navn "skorstensfejeren kommer i morgen". Den danses på den måde, at herren med højre arm tager sin dame on livet som til vals, men fører hende ud til siden, så løber han forlæns bittesmå trippeskridt ca. 5 meter fremad og fører hende baglæns, hvorefter han løber baglæns de 5 meter tilbage og fører hende forlæns. Således bliver de ved i jævnt, trippende, rytmefast løb, mens løbeturen efterhånden gøres kortere indtil den kun er et par meter og så igen gradvist længere. En gang imellem snurrer parret rundt skiftevis højre om og venstre om ligesom i de moderne amerikanske valse og two-steps.

Det er vanvittigt men ganske morsomt og i hvert fald meget kønnere end de frastødende former for bostonvalsens. Som sagt: Den nye løbedans ligger i luften. Flere af de unge par, som "løb" den graciøst i aftes, blev fulgt af beundrende blikke, og når de blev spurgt, om den var vanskelig, svarede de: Nej, let! Og så bliver man dog så vidunderlig træt af den! Og så sank de forpustede ned på bænkene ved granitkaminen. Den nye løbedans bliver utvivlsomt god for balsalens tyksakker".

Artiklen kom i de fleste af landets aviser, nok fordi man syntes, at den nye dans var interessant og morsom. Melodien er fra Tivolivarieteen 1912 og findes indspillet på en lak-plade. Vil I høre melodien med den skøre tekst, så findes den på youtube - søg på titlen.

Man skulle umiddelbart tro, at al den snak om moderne dans foregik i København og de største byer rundt om i landet. Men nej, der blev holdt kurser og diskuteret helt ude "på landet" og i mange mindre byer. For eksempel i Varde, der i 1901 havde 4.611 indbyggere mod ca. 50.000 i dag. Den lokale avis Ribe Stiftstidende skrev d. 20.2.1914 en artikel om "De tangogale i Varde". Den blev genoptrykt i mange af landets aviser under rubrikkerne "smilet", "dagens krydderi" eller blot "indlandet". Her er den fra Randers Dagblad og Folketiden- de. De tangogale i Varde:

Mange syntes, at de nye danse var gode, men der var også det modsatte

Nu skal De høre:

»De Tangogale« i Varde.

Fra Varde skrives til Ribe Stiftstidende:

Varde vil jo gerne følge med Tiden, og da de nye Danse snart har holdt sit Indtog overalt, har en Kreds af Danselystne — »de Tangogale« kaldes de her i Byen — for nogen Tid siden sluttet sig sammen og fra Hovedstaden indforskrevet en Danselærer, der har sat Byen paa den anden Ende i en god Uges Tid. Tegningen til at deltage gik imidlertid ikke straks saa glat som ventet, og Byens Borgere delte sig straks i to Partier, for eller imod de nye Danse. Der har i flere Dage ikke været drøftet stort andet end Dans. »Gaar du med til Tango?« var et Spørgsmaal, der blev stillet, naar to gode Venner eller Veninder mødte. »De Tangogale« har som sagt turdet vove Springet, og Læreren kom. Et af Byens mest kendte Hoteller har maattet holde for de samtlige 8 Døgn, Underviningen har staaet paa. Der blev danset om Morgenen, hele Dagen igennem og om Aftenen, snart i Hold og snart Enkeltundervisning i Hjemmene. Nogle skulde have det hele med, Boston, Tango, One Step, Two Step osv., andre nøjedes dog med en beskeden Boston eller Krebsedans. I Tirsdags Aftes sluttedes af paa Hotellet med Fællesspisning sammen med den forgudede Danselærer, der til Tak for god Undervisning af sine Elever modtog et Sølvcigaretui, og bagefter i Procession blev fulgt til Toget, hvormed han henimod Midnat afrejste til Hovedstaden.

Der hilses foreløbig ikke paa »de Tangogale«.

synspunkt. En del danselærere havde taget dansene til sig og underviste i dem, men Holbæk Amts Venstreblad og Kolding Folkeblad skrev i august 1913: "Boston og One-Step er af politiet forbudt på alle offentlige dansestrader i Nordre Birk".

Vil I se nogle af dansene på gamle film, så søg titlerne på youtube, så kommer der et pænt udvalg frem.

Cake-Walk og "dyredansene" vil blive beskrevet i de næste artikler.

De væsentligste kilder:

Moderne Dans af Koebner, København 1913.

Modern Dancing, Irene & Vernon Castle, New York 1914.

Aviser på Statsbiblioteket i Århus.

Postkort, bøger og noder, Ole Skovs samling.